

Nieuw licht op een dark number

Gegevensverzameling van naoorlogse vondelingen in Nederland

DR. K.B. VAN TIGGELEN, MBA

NEDERLANDS INSTITUUT VOOR DE DOCUMENTATIE VAN ANONIEM AFSTANDDOEN (NIDAA)

KERSTIN.VAN.TIGGELEN@NIDAA.NL

3 SEPTEMBER 2015

Met de opening van de eerste particuliere vondelingenkamers in Nederland eind 2014 hebben onder meer politiek, media en maatschappij naast inzicht in juridische kaders een groeiende behoefte aan bredere relevante informatie over het hedendaagse te vondeling leggen. Naast kwantitatieve analyses ten aanzien van onder meer incidentie gaat het nadrukkelijk ook om kwalitatieve inzichten in de individuele omstandigheden. Kennis over de daders, de moeders (voor zover zij niet de daders zijn), maar ook de slachtoffers c.q. de vondelingen en andere betrokkenen zoals de vindsters is echter moeilijk te verwerven. Deels omdat niet alle zaken niet aan het licht komen (dark number), en deels omdat van de zaken die wél bekend zijn de betrokken officiële instanties niet (meer) over data beschikken of niet ter beschikking stellen. Dit paper beantwoordt de vraag in hoeverre bestaande Nederlandse en Europese bronnen geschikt zijn voor secundaire analyses, en introduceert en verantwoordt een nieuwe primaire dataverzameling op basis van online berichten over vondelingzaken vanaf 1946.

Registratie van vondelingen in Nederland

De Raad voor de Kinderbescherming houdt sinds 2003 het aantal keer bij dat een vondeling bij de Raad wordt gemeld omdat een gezagsmaatregel moet worden getroffen. Van de jaren daarvoor is geen aparte registratie; de zaken zijn ook niet terug te vinden tussen alle andere zaken waarbij een gezagsmaatregel of een kindbeschermingsmaatregel aan de orde was (J. Polders-Reinders, e-mailcorrespondentie 28 april 2014). De dossiers vanaf 2003 zijn bovendien niet toegankelijk voor (extern) onderzoek; de Raad onderbouwt dit beleid met verwijzing naar de geringe incidentie van circa één tot anderhalve vondeling per jaar, waardoor iedere beschrijving, zelfs geanonimiseerd, direct herleidbaar is naar een concrete zaak (M. de Vries, persoonlijke onderhoud, 11 juni 2015). Er bestaat in Nederland ook geen andere organisatie die een officieel centraal register van vondelingen bijhoudt. Het CBS ontving tot 1 oktober 1994 bij alle demografische gebeurtenissen zoals geboorten, verhuizingen en huwelijken van de gemeenten een zogenoemde telkaart die de relevante informatie over die gebeurtenis vermeldt. Zo zijn op de geboortetelkaarten naast het geslacht, geboortedatum en dergelijke ook gegevens over de ouder(s) te vinden. Bij vondelingen ontbreken uiteraard de gegevens over de ouders. In die gevallen schreef de gemeenteambtenaar bij wie het kind werd aangegeven 'vondeling' op de telkaart, aangevuld met de vermoedelijke geboortedatum. Sinds de invoering van de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) op 1 oktober 1994 bieden de dagelijkse digitale demografische berichten geen mogelijkheid meer tot dit soort toevoegingen. Bovendien zijn de oude handmatige telkaarten niet op vondelingvermelding gerubriceerd (S. Hulsman, e-mailcorrespondentie 23 februari 2015), en daarmee dus praktisch onvindbaar. De politie maakt sinds 2009 organisatiebreed gebruik van het incidentregistratiesysteem Basisvoorziening Handhaving, dat via query's op individueel trefwoord is te doorzoeken. Vóór deze datum heeft de politie echter vondelingen noch centraal (want per regio andere systemen) en noch als aparte categorie gecodeerd (H. Huizing, e-mailcorrespondentie 6 november 2014).

Literatuur over vondelingen in Nederland

Het gebrek aan actuele en toegankelijke gegevens bemoeilijkt contemporair onderzoek. Noch in wetenschappelijke databases zoals Web of Science noch bij de betrokken instanties is (wetenschappelijk) kwalitatief en/of kwantitatief onderzoek op basis van Nederlandse vondelingendossiers bekend. Wel zijn er de afgelopen decennia diverse adviserende, opiniërende en algemeen beschrijvende (journalistieke) publicaties verschenen, soms zelfs vanuit relevante organisaties (bijvoorbeeld Fiom, 1972; 1992; Snijders, 2003, pp. 12-17), maar deze refereren over het algemeen aan slechts enkele specifieke zaken die op dat moment de actualiteit vormen. Er is ook enig Nederlands historisch onderzoek beschikbaar, maar los van mogelijk achterhaalde relevantie door tijdsverloop sinds het onderzochte tijdvak richt dat zich meestal óf op een zeker gebied óf op een zekere persoon. Een voorbeeld van een geografisch gethematiseerd boek is 'Dit kint hiet Willem' waarin historicus Kees van der Wiel zeven eeuwen geschiedenis vanaf circa 1300 van het Heilige Geesthuis in Leiden beschrijft. Daarnaast zijn er regionaal georiënteerde artikelen in het kader van historische of genealogische kringen

geschreven, zoals Ger Koster over 'Vondelingen, wezen en bedelaars' in het West-Friese Abbekerk-Lambertschaag (1995, pp. 4-11) en 'Vondelingen in Den Dungen in de 19e en begin 20e eeuw' door Henk van Gestel (2007). Persoonsgebonden titels, al dan niet met geromantiseerde elementen, betreffen onder meer de boeken van auteur Mink van Rijdsdijk (1997) over Roosje Drukker/Irma van Schinkel die wordt gevonden in 1942, en van auteur Frank Noë (2006) over Luca, die wordt gevonden in 2002; een voorbeeld van een persoonsgebonden titel in artikelvorm is van de hand van auteur Harrie Maas (2000, p. 18) over Peregrina van de Keer die wordt gevonden in 1731.

Toch vindt er wel zeker ook in de huidige tijd wetenschappelijk onderzoek plaats naar actuele vondelingenkwesties. Dat is te danken aan twee belangrijke ontwikkelingen. Allereerst wordt op 24 december 2009 het Nederlands Instituut voor de Documentatie van Anoniem Afstanddoen (NIDAA) opgericht.¹ Het opereert als onafhankelijke kenniscentrum over te vondeling leggen, neonaticide (babydoding), zusmoederschap (baby wordt aangegeven als het nieuwe broertje/zusje binnen het eigen gezin), en illegale opnemings (baby wordt aangegeven als het nieuwe kind in een ander gezin).² Te vondeling leggen, neonaticide, zusmoederschap, en illegale opnemings worden gezien als vier uitingen van hetzelfde fenomeen: kinderen van wie buiten de wettelijke mogelijkheden om afstand wordt gedaan. Het NIDAA heeft naast het bundelen en ontsluiten van bestaande relevante informatie, ook tot doel om nieuwe kwantitatieve en kwalitatieve informatie toe te voegen, onder meer door het uitvoeren, stimuleren en faciliteren van wetenschappelijk en journalistiek onderzoek. De behoefte aan deze functie raakt in een stroomversnelling als Barbara Muller, voormalig medewerker van de Kinderbescherming en auteur, in 2011 het voornemen bekend maakt om vondelingenvoorzieningen in te richten, die vanaf 2014 vorm krijgen als vondelingenkamers. Sinds die eerste aankondiging staat het onderwerp, mede door de aanzienlijke aandacht van politiek en media, ook op de academische agenda. Zo kiezen diverse rechtenstudenten (Brorens, 2015; Wijk, 2015; Denderen, 2014; Konus, 2014; Mølgaard, 2012; Molevelt, 2011; Veldt, 2011) in hun bachelor- en mastertheses voor reflecties op de juridische aspecten van een vondelingenluik/vondelingenkamer in het bijzonder, dan wel van anoniem afstand doen in het algemeen. Deze verhandelingen bevatten echter geen gevalsinformatie die voor populatieonderzoek bruikbaar is.

Literatuur over neonaticide in Nederland

Resnick (1970) onderscheidt kinderdoding in neonaticide (kinderen tot een leeftijd van 24 uur), en filicide (ouder dan 24 uur), waarbij filicide later is gedetailleerd tot infanticide (tot één jaar) en filicide (vanaf één jaar). In het naoorlogse wetenschappelijke onderzoek naar kinderdoding wordt niet altijd specifiek ingegaan op neonaticide. Toch kent de Nederlandse wetenschap ten minste drie deskundigen op dit gebied. Allereerst is dat psycholoog en criminoloog Frans Koenraadt, onder meer verbonden aan het Pieter Baan Centrum/Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (voortaan: NIFP) en het Willem Pompe Instituut. Hij publiceert in 2003 een artikel 'Doding van een pasgeborene - een verborgen delict' (pp. 201-226). Hierin bevestigt hij aan de hand van een historisch onderzoeksoverzicht onder meer dat empirisch onderzoek naar neonaticide relatief schaars is (ibid., p. 205). Het artikel behandelt neonaticide in een brede context, van de (verdringing van de) zwangerschap en het verloop van de bevalling tot de moeder en vader als pleger, de modus operandus, de motieven en strafrechtelijke afdoening. Zijn eigen onderzoek omvat zestien zaken waarvan negen uit het archief van het NIFP over de periode 1950-2001.

Daarnaast promoveert klinisch en forensisch psycholoog en psychoanalyticus Toon Verheugt, eveneens verbonden aan het NIFP, op het onderwerp moordouders (2007). Aan de hand van 53 gevallen van kinderdoding in Nederland tussen 1994 en 2003 schetst hij een beeld van de psychopathologie van de dader. Deze cases hebben niet specifiek betrekking op pasgeborene kinderen, maar Verheugt is in 2013 coauteur van het artikel 'Neonaticide: vaak vermoed, zelden bewezen' (Soerdjbalie-Maikoe et al., pp. 1-4). De onderzoekers analyseerden alle obductieverslagen van neonaten bij het Nederlands Forensisch Instituut over de periode 1994-2011; een van de conclusies is dat er op basis van gerechtelijke secties minimaal vier tot vijf keer per jaar in Nederland neonaticide kan worden vermoed.

Forensisch psycholoog Katinka de Wijs-Heijlaerts schreef haar masterthesis over babymoorden in Nederland, werkt bij het NIFP, en rondt naar verwachting in 2017 haar promotieonderzoek naar de psyche van de neonaticideplegende moeder af (e-mailcorrespondentie 28 december 2014). De literatuurstudie beslaat de periode van 1995 tot 2011. In 2012 publiceerde zij hierover

¹ Tot 12 februari 2012 opererend onder de naam Vondelingenluik.nl.

² Het woord 'zusmoeder' is een vertaling door het NIDAA van het Duitse neologisme 'Schwestermutter' dat Ulrike Dierkes (e-mailcorrespondentie 28 december 2014) introduceert in haar boek 'Schwestermutter: Ich bin ein Inzestkind' (2004) over haar ontdekking dat haar grotere zus door incest ook haar moeder is.

een artikel (Wijs-Heijlaerts, Verheugt, & Oei, pp. 435-450) en is medeauteur van het eerder vermelde artikel uit 2013. Tot slot kan nog het proefschrift van Tessa Sieswerda-Hoogendoorn worden genoemd naar radiologie als diagnostisch instrument voor kindermishandeling. Met betrekking tot neonaticide gaat het dan met name om de inzet van postmortem CT-scans in aanvulling op de klassieke autopsie bij in ontbinding verkerende babylijkjes (2014, p. 198). Geen van de genoemde publicaties over neonaticide biedt echter volledig bruikbaar materiaal voor secundair onderzoek naar vondeling(leg)gen. Dit is voornamelijk terug te voeren op drie redenen die deze neonaticideonderzoeken geheel of gedeeltelijk kenmerken: insteek op een specifieke actor, beperkt chronologisch tijdvak, en een te afwijkend onderzoeksgebied. Toch wordt niet uitgesloten dat het vergelijken van bepaalde bevindingen interessante inzichten in overeenkomsten en verschillen tussen te vondeling leggen en neonaticide kan opleveren.

Literatuur over zusmoederschap en illegale opneming in Nederland

Als varianten op het te vondeling leggen zijn hier al eerder ook zusmoederschap en illegale opneming genoemd. Bij zusmoederschap wordt de oplossing voor het babyprobleem binnen het gezin gevonden; voor zover bekend is hier geen onderzoek naar gedaan, en tot nu toe is gebleken dat het ook buitengewoon moeilijk is om dergelijke cases te identificeren. Een belangrijke indicatie zou een ongebruikelijke kloof kunnen zijn in de leeftijdsopbouw van de kinderen ('pseudo-nakomertje'), maar dit enkele feit kan onmogelijk uitgangspunt zijn voor nader onderzoek.

Resteert de kwestie van illegale opneming. Feitelijk is hier sprake van illegale adoptie: het kind wordt immers bij de autoriteiten aangegeven onder de familienaam van de adoptiefamilie, zonder melding te maken van het ontbreken van een bloedband. De term 'illegale adoptie' wordt echter doorgaans gebruikt voor internationale kinderhandel waarbij kinderen al dan niet tegen betaling worden geïmporteerd voor dan wel door (meestal) Westerse adoptieouders, die vervolgens eveneens het kind als eigen kind aangeven. In de context van dit onderzoek gaat het echter primair om binnenlandse illegale adopties om menslievende of economische redenen door mogelijkerwijze familie of notabelen. Een studie die hierop het meeste (en waarschijnlijk als enige) aansluit is het boek 'Kleine zondaars grote schijnheiligen' van Carine Hutsebaut (2010), over vrouwen en meisjes die in de tweede helft van de twintigste eeuw worden 'opgeborgen' in religieuze instellingen nadat zij ongewenst in verwachting raken door met name incestueuze relaties, relaties met geestelijken of verkrachtingen. Na de bevalling wordt de baby tegen de wil (of zelfs zonder medeweten) van de moeders verkocht aan adoptieouders, naar het schijnt niet zelden de hoogsteieder; ter onderscheiding van de eerder genoemde (buitenlandse) illegale adoptie duiden we deze transfers aan met (binnenlandse) illegale opneming. Naar schatting zijn in België zo'n 30.000 en in Nederland zo'n 25.000 vrouwen via deze procedure hun kind kwijtgeraakt, nog los van andere (minder geïstitutionaliseerde) vormen van illegale opneming. Omdat volgens Hutsebaut de kinderen in deze instellingscases (vrijwel) niet te achterhalen zijn, en er bovendien sprake is van zekere voorbereidende handelingen door de moeders, iets wat bij te vondeling leggen niet wordt verondersteld, is het zowel niet mogelijk als niet valide om illegale opneming te vergelijken met vondelingenzaken.

Literatuur over vondelingen in Europa

In en over veel Europese landen zijn historische, specifieke publicaties verschenen, bijvoorbeeld over het vondelingenhospitaal in Madrid in de periode 1890-1935 (Revuelta Eugercios, 2011), vondelingen in het zestiende-eeuwse Neurenberg (Harrington, 2009), het Londense vondelingenhospitaal in de achttiende eeuw (Pugh, 2007), en vondelingen uit Mechelen (Alcide, 1992). Hedendaagse literatuur komt met name uit landen waar legale of gedoogde vondelingenluiken zijn ingericht. Zo zijn er in Duitsland sinds 1999 zo'n honderd in werking. Deze voorzieningen (en de tevens gedoogde anonieme bevallingen) inspireren tot tientallen zo niet honderden publicaties over met name de bijbehorende ethische en juridische vraagstukken (Coutinho & Krell, 2011; Thesing, 2010; Dellert, 2009; Deutscher Ethikrat, 2009; Hamisch, 2009; Teubel, 2009; Wiesner-Berg, 2009; Biersack, 2008; Singer, 2008; Dochow, 2007; Elbel, 2007; Neumann, 2007; Swientek, 2007; Terre des Hommes, 2007). Dat deze onderzoeken vooral theoretisch of kwantitatief van karakter zijn, komt mede door het ontbreken van kwalitatief materiaal over de vondelingenpraktijk. Immers, vanwege legalisering of gedoogbeleid wordt het justitieel opsporingsapparaat niet per se ingeschakeld om de dader op te sporen. Bovendien zijn ook hier dossiers vanuit het oogpunt van bescherming van de privacy van de vondeling niet toegankelijk. Uit het rapport van de Deutscher Ethikrat (2009) blijkt dat er zelfs geen betrouwbare overkoepelende registratie is van het aantal kinderen dat sinds 1999 in de circa honderd vondelingenluiken is gelegd. Derhalve blijft de identiteit van de vondelingleggers en andere achtergrondinformatie in principe onbekend (alleen bij zelfmelders), en resteert slechts beperkte primaire informatie over de te vondeling gelegde kinderen zoals

aantallen, geslacht en dergelijke (Terre des Hommes, 2015). Niet alleen de specifieke gerichtheid (historisch, vondelingenluiken) en de kleuring (ethisch, juridisch) maakt het lastig om deze bronnen als uitgangspunt of vergelijkingsmateriaal voor Nederlands hedendaags vondelingenonderzoek te nemen. Ook beïnvloeden cultuurhistorische verschillen tussen landen de incidentie; denk hierbij aan de mate waarin het te vondeling leggen is geïnstitutionaliseerd en geaccepteerd. Zo hechten overwegend katholieke samenlevingen sterk aan de bescherming van het leven. Dit vertaalt zich onder meer in het faciliteren van anoniem bevallen (zoals Frankrijk) en het te vondeling leggen door middel van vondelingenluiken (zoals Italië en Polen), waarbij de naamgeving nadrukkelijk het primaat van het leven als boodschap heeft: *culla per la vita* (kribbe voor het leven) en *okno zycia* (raam des levens). Dergelijke voorzieningen waren en zijn er ook in andere landen, maar dan vooral ingegeven door historische gebeurtenissen: rondtrekkende soldaten uit het leger van Napoleon laten aan het begin van de negentiende eeuw in Europa vele sporen na, waaronder talloze baby's. Op 19 januari 1811 bepaalt een keizerlijk decreet dat elk arrondissement een vondelingentehuis moet oprichten. Frankrijk en België, die waarschijnlijk de meeste gevolgen voelden van deze soldatenromances (en wellicht verkrachtingen), brengen een groot aantal van deze voorzieningen aan. In Nederland komt er naar aanleiding van dit decreet slechts één in Maastricht, en dan ook nog eens voor de zeer korte periode van 1819 tot 1823 (Gulikers & Smeets, 1967, p. 57). In aanvulling op deze culturele en historische aspecten noemen Sherr, Mueller, en Fox (2009, p. 420) nog andere factoren die de nationale vondelingenratio kunnen beïnvloeden, zoals armoede, van moeder op kind overdraagbare ziektes als HIV, en een geboortebepalend overheidsbeleid.

Nieuwe primaire data over vondelingen in Nederland

Vanwege het ontbreken van gestructureerde actuele statistische informatie over het hedendaagse te vondeling leggen in Nederland, is als startpunt voor verder onderzoek onder de vlag van het NIDAA een overzicht samengesteld van Nederlandse naoorlogse vondelingen op basis van berichten van nieuwsmedia (kranten, nieuwssites, radio en televisie) en officiële instanties zoals politie en rechtbanken die online (eventueel achteraf gedigitaliseerd) beschikbaar zijn. Dit is in lijn met de gehanteerde vondelingdefinitie: "Een vondeling is een minderjarige die op een niet-eigen plek is geplaatst, levend is gevonden, én/of door de verlater én/of door de wetgevende dan wel rechterlijke dan wel uitvoerende macht én/of door de media als zodanig wordt aangeduid" (Tiggelen, 2015). Een vergelijkbare wijze van dataverzameling wordt ook gehanteerd door Terre des Hommes (2013; 2015) bij het in kaart brengen van het aantal vondelingen en babylijkjes in Duitsland. Verder komt de totstandkoming van het NIDAA-overzicht voor een groot deel overeen met het eerder genoemde onderzoek van Sherr et al. (2009), dat uitgebreide kwantitatieve en kwalitatieve data op nationaal niveau van vondelingen in de periode 1998-2005 uit mediaberichten heeft verzameld. In deze Britse studie is ten aanzien van het te vondeling leggen gescoord op ruim twintig aspecten: naast de meer voor de hand liggende gegevens als incidentie, geslacht en leeftijd, is ook gekeken naar onder meer het seizoen, de locatie, de mate van verzorging, naamgeving, en identiteit van de ouder. Een dergelijke brede opzet sluit aan op de gegevensbehoefte in Nederland en is mogelijk interessant voor internationaal comparatief onderzoek. De Nederlandse studie is echter aanzienlijk breder in zowel tijdbestek als online bronmateriaal en geïncorporeerde populatie. Zo omvat het onderzochte tijdvak de naoorlogse periode vanaf 1 januari 1946 tot heden. De demarcatie aan de ondergrens is aangehouden omdat in de Tweede Wereldoorlog veel Joodse kinderen te vondeling zijn gelegd vanwege de vervolging van een volledige bevolkingsgroep, een criterium dat niet relevant is in het naoorlogse Nederland. Mediaberichten vanaf 1 januari 1946 die betrekking hebben op vondelingen van daarvoor, zijn genegeerd. Sinds circa 2005 gebruiken nieuwsmedia rechtstreeks het internet voor de distributie van nieuwsberichten. De dataverzameling voor de periode daarvoor, vanaf 1946, is gebaseerd op het groeiende aantal gedigitaliseerde publicaties, zoals het digitale krantenarchief Delpher van de Koninklijke Bibliotheek dat de onderzoeksperiode bestrijkt tot en met 31 december 1995, LexisNexis ((inter)nationale en regionale kranten, huis-aan-huisbladen, vak- en opiniebladen, blogs, forums, social media en radio- en tv-uitzendingen) vanaf 1992 tot heden, en Digibron met honderden jaargangen Christelijke uitgaven doorlopend tot aan heden. De dataset blijkt voldoende uitgebreid om te kunnen scoren op ten minste veertig relevante aspecten. De inhoud van de mediaberichten verandert overigens zichtbaar door de tijd heen. Zo is het in de eerste decennia niet ongebruikelijk om daders en zelfs verdachten bij naam en toenaam, soms met adres, te noemen. Tegelijk zijn de berichtjes klein, vaak slechts enkele regels. Zo nu en dan wordt er gebruik gemaakt van verbloemende taal; zo meldt De Heerenveensche koerier (21 september 1948) onder de kop "Een onwaardige stiefvader" dat deze "zich had schuldig gemaakt aan herhaalde overtreding van art. 249 Wetboek van Strafrecht", refererend aan een zwangerschap die is ontstaan door ontucht met een minderjarige. In de loop van de tijd krijgen vondelingenzaken een steeds prominentere plek en meer ruimte, komen zoveel mogelijk

getuigen en omstanders aan het woord, en staan verdachten en daders volop in de schijnwerpers. Daarbij zijn de 'geïnstitutionaliseerde' nieuwsmedia terughoudender met het vermelden van volledige namen en zich beperken, conform de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek, tot initialen, terwijl onder meer de publieke internetfora over het algemeen zoveel mogelijk persoonlijke details vermelden. Ook volgen online regelmatig updates. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat met name de meest recente vondelingzaken rijker aan informatie zijn, en dus meer mogelijkheid bieden tot analyse van de omstandigheden en betrokkenen.

Limitaties

Bij het gebruik van online berichtgeving kan de wetenschappelijkheid van de bronnen worden betwijfeld. De populatie is echter objectief en verifieerbaar vastgesteld volgens een vaste definitie. Over de volledigheid van de bronnen moet op ten minste twee gebieden een voorbehoud worden gemaakt. Allereerst spreekt het voor zich dat het overzicht, ondanks de afgebakende periode, naar alle waarschijnlijkheid niet uitputtend is. Dit wordt met name veroorzaakt door de voortschrijdende digitalisering van nieuwe bronnen die aanvullende informatie kunnen bevatten, zowel in de zin van nieuwe dossiers als de verrijking van bestaande dossiers. Op de tweede plaats halen niet alle vondelingzaken de nieuwsmedia; er zijn situaties bekend waarbij een kind is gevonden en de moeder zeer snel is opgespoord of zich heeft gemeld zonder dat de politie de hulp van het publiek heeft hoeven inroepen of derden er ruchtbaarheid aan hebben kunnen geven (gezien de huidige snelheid van informatieverspreiding is deze laatste factor het meest van toepassing in het pre-internettijdperk). Deze inhoudelijke beperking betekent dat zelfs een hypothetisch honderd procent compleet online media-archief niet leidt tot een honderd procent complete vondelingenpopulatie.

Tot slot zijn de search query's uitgevoerd op verschillende woordcombinaties, zoals 'baby gevonden', 'vondeling baby' en 'vondeling gevonden'. Er is nadrukkelijk niet gezocht op alleen het woord 'vondeling' om de vele zoekresultaten met de familienaam 'Vondeling' uit te filteren. Dit betekent dat als een online bericht slechts dit betreffende woord bevat, de casus over het hoofd wordt gezien. Anderzijds zorgt de diversiteit van de bronnen voor een triangulatie die dit risico verkleint en het dossier bij een van de search query's toont.

Conclusie

In het licht van de actualiteit is er een toenemende vraag naar kwantitatieve en kwalitatieve data over het te vondeling leggen over een langere periode. Er is echter niet eerder breed contemporair onderzoek in het vondelingendomein uitgevoerd. De officiële instanties die bij vondelingzaken zijn betrokken, kunnen en mogen dossiers niet beschikking stellen. Wetenschappelijke publicaties uit aanpalende kennisdomeinen binnen Nederland of het vondelingendomein in Europese context leveren geen geschikte data op. De nieuwe dataset die in deze studie is beschreven is op dit moment enig in zijn soort en geeft derhalve het meest actuele en accurate inzicht in het naoorlogse te vondeling leggen in Nederland. De contextuele rijkdom van de bronnen kan worden aangewend voor zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek. De analyses dragen mogelijk bij aan beleidsvorming, opsporing en hulpverlening.

Literatuur

- Alcide, M. (1992). Vondelingen uit Mechelen, ondergebracht in Zemst. *Semse Kroniek, augustus 1992*, 2-4.
- Biersack, C. (2008). *Babyklappen und anonyme Geburten: Die soziale Situation von Findelkindern und abgebenden Müttern*. Saarbrücken (Duitsland): VDM. 136 pp.
- Brorens, P.A.M. (2015). *De wettelijke (on)mogelijkheid van anoniem bevallen in Nederland* (bachelorthesis, Universiteit Maastricht).
- Coutinho, J. & Krell, C. (2011). *Anonyme Geburt und Babyklappen in Deutschland. Fallzahlen, Angebote, Kontexte*. München (Duitsland): Deutsches Jugendinstitut. 360 pp.
- Dellert, N. (2009). *Die anonyme Kindesabgabe: Anonyme Geburt und Babyklappe*. Frankfurt, (Duitsland): Lang. 236 pp.
- Denderen, M. van (2014). *Anoniem afstand doen van kinderen in Nederland, Frankrijk en België* (masterthesis, Tilburg University).

- Deutscher Ethikrat (2009). *Das Problem der anonymen Kindesabgabe*. Berlijn (Duitsland): auteur. 107 pp.
- Dierkes, U.M. (2004). *Schwester Mutter: Ich bin ein Inzestkind*. Keulen (Duitsland): Bastei Lübbe. 256 pp.
- Dochow, C. (2007). *Babyklappe und anonyme Geburt: ein Beitrag zum Schutz des (ungeborenen) Lebens?* München (Duitsland): Grin. 68 pp.
- Elbel, D. (2007). *Rechtliche Bewertung anonymer Geburt und Kindesabgabe*. Berlijn (Duitsland): Frank & Timme. 450 pp.
- Fiom (1972). *Het als vondeling afgeven van een kind ter adoptie. Advies, uitgebracht aan de minister van justitie*. Den Bosch: auteur. 9 pp.
- Fiom (1992). *(Herziene) nota vondelingen 917/WD*. Utrecht: Fiom. 19 pp.
- Gestel, H. van (2007). Vondelingen in Den Dungen in de 19e en begin 20e eeuw. *Het Griensvenneke*, 32(2).
- Gulikers, J.H.J., & Smeets, M.K.J. (1967). Vondelingen te Maastricht 1814-1823. In: E.M.A.H. Delhougne, J.H.J. Gulikers, M.K.J. Smeets (eds.), *Huldeblijk. Bundel opstellen aangeboden aan de genealoog Jan J.M.H. Verzijl*. Roermond: Stichting Instituut voor genealogie en streekschiedenis, 47-97.
- Harnisch, K.-U. (2009). *Babyklappe und anonyme Geburt. Eine kritische Bestandsaufnahme im Kontext gegenwärtiger Reformvorschläge*. Marburg (Duitsland): Tectum. 380 pp.
- Harrington, J.F. (2009). *The Unwanted Child: The Fate of Foundlings, Orphans, and Juvenile Criminals in Early Modern Germany*. Verenigde Staten: University Of Chicago. 456 pp.
- Koenraadt, F. (2003). Doding van een pasgeborene - een verborgen delict. In: M.S. Groenhuijsen & T.I. Oei (eds.), *Actuele ontwikkelingen in de forensische psychiatrie*, 201-26. Deventer: Kluwer.
- Konus, G. (2014). *Het vondelingenluik. Een onderzoek naar de noodzakelijkheid en rechtmatigheid van het vondelingenluik in Nederland* (masterthesis, Universiteit van Tilburg).
- Koster, G. (1995). Vondelingen, wezen en bedelaars. *De geschiedenis van Abbekerk-Lambertschaag, 1995*, 4-11.
- Maas, H. (2000). Te vondeling gelegd: Peregrina van de Keer. *Het Griensvenneke*, 25(1).
- Molevelt, M. (2011). *De geheime moeder. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de verschillen tussen Frankrijk en Nederland aangaande de toekenning van het juridische moederschap* (bachelorthesis, Universiteit Utrecht).
- Mölgaard, K. (2012). *Anonimiteit – positieve verplichting of schending van kinderrecht?* (masterthesis, Tilburg University).
- Neumann, J. (2007). *Rechtsfragen der anonymen Geburt - Institut neben der Babyklappe*. München (Duitsland): Grin. 35 pp.
- Noë, F. (2006). *Luca*. Amsterdam: Querido. 194 pp.
- Pugh, G. (2007). *London's forgotten children: Thomas Coram and the Foundling Hospital*. Stroud (Verenigd Koninkrijk): History Press. 192 pp.
- Resnick, P.J. (1970). Murder of the newborn: A psychiatric review of neonaticide. *American Journal of Psychiatry*, 126(10), 1414-20. doi:10.1176/ajp.126.10.1414
- Reuelta Eugercios, B.A. (2011). *Los usos de la inclusa de Madrid, mortalidad y retorno a principios del siglo XX (1890-1935) [Infant abandonment and infant mortality in the*

- Foundling Hospital of Madrid, 1890-1935*] (proefschrift, Universidad Complutense de Madrid).
- Rijsdijk, M. van (1997). *Schoentjes van een vondeling*. Weert: Van Buuren. 143 pp.
- Sherr, L., Mueller, J. & Fox, Z. (2009). Abandoned babies in the UK - a review utilizing media reports. *Child care, health and development*, 35(3), 419-30. doi:10.1111/j.1365-2214.2009.00952.x
- Sieswerda-Hoogendoorn, T. (2014). *Forensic pediatric radiology: studies in living and deceased children* (proefschrift, Universiteit van Amsterdam).
- Singer, M.-B. (2008). *Babyklappen und anonyme Geburt: Verhindern Angebote anonymer Kindesabgabe Kindestötungen und -aussetzungen? Eine quantitative Untersuchung*. Berlijn (Duitsland): RabenStück. 116 pp.
- Snijders, J. (2003). Een levensgroot probleem: vondelingen. *0|25 Tijdschrift over jeugd*, 8(6), 12-17.
- Soerdjbalie-Maikoe, V., Wijs-Heijlaerts, K.J. de, Meijerman, L., Verheugt, A.J., Sieswerda-Hoogendoorn, T. & Maes, A. (2013). Neonaticide: vaak vermoed, zelden bewezen. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 157, 1-4.
- Swientek, C. (2007). *ausgesetzt - verklappt - anonymisiert: Deutschlands neue Findelkinder*. Burgdorf (Duitsland): Kirchturm. 288 pp.
- Terre des Hommes (2007). *Babyklappen und anonyme Geburt: ohne Alternative?* Osnabrück (Duitsland): Terre des Hommes. 169 pp.
- Terre des Hommes (2013). *Daten und Fakten. Tot bzw. Ausgesetzt-lebend aufgefundene Neugeborene in Deutschland [2006-2012]*. Osnabrück (Duitsland): Terre des Hommes. Gevonden op http://www.tdh.de/fileadmin/user_upload/inhalte/04_Was_wir_tun/Themen/Weitere_Themen/Babyklappen/Zahlen_Kindstoetungen_in_Deutschland_2006-2012.pdf.
- Terre des Hommes (2015). *Daten und Fakten. Tot bzw. Ausgesetzt-lebend aufgefundene Neugeborene in Deutschland [2006-2014]*. Osnabrück (Duitsland): Terre des Hommes. Gevonden op http://www.tdh.de/fileadmin/user_upload/inhalte/04_Was_wir_tun/Themen/Weitere_Themen/Babyklappen/Grafik.pdf.
- Teubel, A. (2009). *Geboren und Weggegeben: Rechtliche Analyse der Babyklappen und anonymen Geburt*. Berlijn (Duitsland): Duncker & Humblot. 208 pp.
- Thesing, K. (2010). *Babyklappe - Fluch oder Segen? Eine kritische Auseinandersetzung unter ausgewählten Aspekten*. München (Duitsland): Grin. 24 pp.
- Tiggelen, K.B. van (2015). *Vondelingen ge(her)definieerd*. Paper. Gevonden op <http://www.nidaa.nl/images/stories/tiggelen-definitie-2015.pdf>
- Veldt, M. van der (2011). *Slachtoffer of dader? Een onderzoek naar de representatie van neonaticideplegers in de media* (bachelorthesis, Universiteit Utrecht).
- Verheugt, A.J. (2007). *Moordouders. Kinderdoding in Nederland. Een klinisch en forensisch psychologische studie naar de persoon van de kinderdoding* (proefschrift, Universiteit van Tilburg). Assen: Van Gorcum. 252 pp.
- Wiel, K. van der (2010). *Dit kint hiet Willem, De Heilige Geest in Leiden, 700 jaar vondelingen, wezen en jeugdzorg*. Leiden: Primavera. 227 pp.
- Wiesner-Berg, S. (2009). *Anonyme Kindesabgabe in Deutschland und der Schweiz: rechtsvergleichende Untersuchung von "Babyklappe", "anonymer Geburt" und "anonymer Übergabe"*. Baden-Baden (Duitsland): Nomos. 906 pp.

- Wijk, A. van (2015). *Vondelingen in de Kamer. Een juridisch onderzoek naar de positieve verplichtingen uit het EVRM tot het aanpassen van de Nederlandse strafwetgeving rondom het anoniem achterlaten van een kind in een vondelingenkamer* (masterthesis, Tilburg University).
- Wijs-Heijlaerts, K.J. de, Verheugt, A.J., Oei, T.I. (2012). The psyche of women committing neonaticide: A psychological study of women who kill their newborn children. In Oei, T.I., & Groenhuijsen, M.S. (eds.), *Progression in forensic psychiatry*. Deventer: Kluwer.